

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за зверненням Голови Вищого арбітражного суду України щодо офіційного тлумачення частини другої статті 2 Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про систему оподаткування"

м. К и ї в
1 червня 1999 року
№ 20-у/99

Справа № 2-2/99

Конституційний Суд України у складі суддів Конституційного Суду України:

Тимченка Івана Артемовича – головуєчий,
Вознюка Володимира Денисовича,
Євграфова Павла Борисовича,
Козюбри Миколи Івановича,
Корнієнка Миколи Івановича,
Костицького Михайла Васильовича,
Малинникової Людмили Федорівни,
Мартиненка Петра Федоровича,
Мироненка Олександра Миколайовича,
Розенка Віталія Івановича,
Савенка Миколи Дмитровича,
Селівона Миколи Федосовича,
Скоморохи Віктора Єгоровича,
Тихого Володимира Павловича,
Чубар Людмили Пантеліївни,
Шаповала Володимира Миколайовича – суддя-доповідач,
Яценка Станіслава Сергійовича,

розглянув питання про відкриття конституційного провадження у справі за зверненням Голови Вищого арбітражного суду України щодо офіційного тлумачення частини другої статті 2 Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про систему оподаткування" від 18 лютого 1997 року № 77/97-ВР.

Заслухавши суддю-доповідача Шаповала В.М. та розглянувши матеріали звернення, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. До Конституційного Суду України надійшло звернення Голови Вищого арбітражного суду України, в якому він просить дати офіційне тлумачення щодо спірного питання про те, чи виключає припис частини другої статті 2 Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про систему оподаткування" від 18 лютого 1997 року № 77/97-ВР чинність припису пункту 3 Постанови Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про внесення змін і доповнень до Закону України "Про пенсійне забезпечення" від 17.06.93 року №3290-XII.

Голова Вищого арбітражного суду України обґрунтовує своє звернення практичною необхідністю у з'ясуванні чинності пункту 3 зазначеної Постанови Верховної Ради України, що виникла у президії Вищого арбітражного суду України при розгляді протесту заступника Генерального прокурора України на постанову судової(арбітражної) колегії Вищого арбітражного суду України у справі за позовом Національної конфедерації профспілок України до Національного банку України про визнання нечинними постанов Правління Національного банку України "Про доповнення до плану рахунків бухгалтерського обліку в банках України" від 20.12.96 року № 326 та "Про затвердження порядку обліку коштів соціального страхування в установах банків" від 30.12.96 року № 342.

Президія Вищого арбітражного суду України встановила наявність колізії між приписами частини другої статті 2 Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про систему оподаткування" та пункту 3 Постанови Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про внесення змін і доповнень до Закону України "Про пенсійне забезпечення".

2. Колегія суддів Конституційного Суду України з конституційних звернень (подань) своєю ухвалою відмовила у відкритті конституційного провадження у цій справі на підставі пункту 1 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд

України" у зв'язку з відсутністю у Голови Вищого арбітражного суду України встановленого Конституцією України та Законом України "Про Конституційний Суд України" права на конституційне подання.

3. Конституційний Суд України, погоджуючись з ухвалою Колегії суддів Конституційного Суду України з конституційних звернень (подань) про відмову у відкритті провадження, виходить з того, що частина перша статті 93 Закону України "Про Конституційний Суд України" як підставу для звернення щодо офіційного тлумачення Конституції України та законів України передбачає практичну необхідність у з'ясуванні або роз'ясненні, офіційній інтерпретації положень Конституції та законів України, тобто необхідність, яка виникає у практиці правозастосування.

Така необхідність у з'ясуванні норми права виникає щоразу при застосуванні нормативно-правового акта судом загальної юрисдикції, іншим органом державної влади, органом місцевого самоврядування. Але така необхідність не є потребою для офіційного тлумачення закону Конституційним Судом України.

Складнощі у трактуванні законодавства не можуть бути підставою для ухилення суду або уповноваженого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування від прийняття рішення по суті справи. Арбітражний процесуальний кодекс України забороняє відмовляти "у розгляді справи з мотивів неповноти, неясності, суперечливості чи відсутності законодавства, яке регулює спірні відносини"(частина шоста статті 4).

При цьому не можна виключати, що внаслідок неясності, колізії чи прогалини у законі, різного розуміння мети і змісту закону суди, інші органи державної влади, органи місцевого самоврядування приймають суперечливі рішення, що свідчить про наявність неоднозначного застосування положень Конституції України або законів України.

Однаковість практики застосування законодавства і усунення суперечливості рішень забезпечується шляхом перевірки судових справ у касаційному порядку чи в порядку нагляду, узагальнення практики правозастосування Верховним Судом України і Вищим арбітражним судом України.

З матеріалів, що надійшли від Голови Вищого арбітражного суду України, не впливає, що Вищим арбітражним судом України використано всі можливості для з'ясування певних положень законодавства і вирішення господарчого спору у справі за позовом Національної конфедерації профспілок України до Національного банку України про визнання недійсними постанов Правління

Національного банку України "Про доповнення до Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках України" від 20.12.96 року № 326 та "Про затвердження порядку обліку коштів соціального страхування в установах банків" від 30.12.96 року № 342.

Встановлена президією Вищого арбітражного суду України наявність колізії між положеннями різних нормативно-правових актів не є підставою для відмови у вирішенні питання при розгляді цієї справи у зв'язку з протестом заступника Генерального прокурора України.

У зверненні Голови Вищого арбітражного суду України фактично йдеться про надання консультації щодо застосування норм права для вирішення конкретної судової справи, що було б втручанням у здійснення правосуддя судами загальної юрисдикції.

4. Вищий арбітражний суд України як орган державної влади відповідно до статті 41 Закону України "Про Конституційний Суд України" є суб'єктом права на конституційне подання у випадках, передбачених пунктом 4 статті 13 Закону України "Про Конституційний Суд України", тобто з питань офіційного тлумачення Конституції України та законів України.

Згідно зі статтею 11 Закону України "Про арбітражний суд" Вищий арбітражний суд України діє у складі пленуму Вищого арбітражного суду, президії Вищого арбітражного суду та судових (арбітражних) колегій по розгляду спорів та перегляду рішень, ухвал, постанов.

Право на конституційне подання у випадках, передбачених пунктом 4 статті 13 Закону України "Про Конституційний Суд України", тобто з питань офіційного тлумачення Конституції України та законів України, може бути здійснене Вищим арбітражним судом України у складі пленуму Вищого арбітражного суду, який, зокрема, має повноваження розглядати питання вдосконалення правового регулювання господарчих відносин, які вносяться президією або членами пленуму Вищого арбітражного суду (стаття 16 Закону України "Про арбітражний суд").

За змістом статті 18 Закону України "Про арбітражний суд" у період між засіданнями пленуму Вищого арбітражного суду України питання щодо практичної необхідності офіційного тлумачення певного положення Конституції України або закону України може бути розглянуто і вирішено президією Вищого арбітражного суду України з наступним затвердженням рішення на пленумі.

Здійснення цих повноважень судовою (арбітражною) колегією, Головою Вищого арбітражного суду України та його заступниками, а

також президією Вищого арбітражного суду України без наступного затвердження пленумом Вищого арбітражного суду України Конституцією України і законами України не передбачене.

Такий висновок корелює з передбаченим Законом України "Про судоустрій України" повноваженням Верховного Суду України розглядати і вирішувати у складі Пленуму Верховного Суду України питання щодо внесення подань про тлумачення законів України (пункт 5 статті 45). Подання з питань щодо тлумачення законів України вносить Голова Верховного Суду України (пункт 7 статті 51 Закону). Відповідною є практика і щодо ініціювання Верховним Судом України офіційного тлумачення Конституції України.

У зверненні Голови Вищого арбітражного суду України і доданих до нього матеріалах немає даних, які свідчили б про розгляд на пленумі Вищого арбітражного суду України питання щодо практичної необхідності офіційного тлумачення частини другої статті 2 Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про систему оподаткування" та про прийняття пленумом постанови про звернення з конституційним поданням до Конституційного Суду України або про затвердження відповідного рішення президії Вищого арбітражного суду України.

6. Згідно зі статтею 150 Конституції України Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України. Порухене у зверненні Голови Вищого арбітражного Суду України питання чинності постанови Верховної Ради України у разі її невідповідності положенням закону України не входить до компетенції Конституційного Суду України.

Враховуючи викладене та керуючись статтею 150 Конституції України, пунктами 1 і 2 статті 45, статтями 50 та 93 Закону України "Про Конституційний Суд України", Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за зверненням Голови Вищого арбітражного суду України щодо офіційного тлумачення частини другої статті 2 Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про систему оподаткування" від 18 лютого 1997 року № 77/97-ВР у зв'язку з невідповідністю звернення вимогам, передбаченим Конституцією України і Законом України "Про Конституційний Суд України", а також через відсутність у автора звернення встановленого Конституцією України,

Законом України "Про Конституційний Суд України" права на конституційне подання.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною і не може бути оскарженою.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ